

КОЛОКВИЈУМ ИЗ ОСНОВА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ 1

12. новембар 2011.

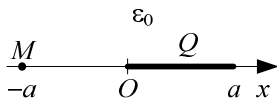
Напомене. Колоквијум траје 150 минута. Није дозвољено напуштање сале 90 минута од почетка колоквијума. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба само овога папира и вежбанке, који се морају заједно предати. **Употреба калкулатора није дозвољена.** Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, учртати у дијаграме или заокружити понуђене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена.

Попунити податке о кандидату у следећој табели. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ					Укупно поена	
Група са предавања	Индекс година/број	Презиме и име				
П1 П2 П3	/					
ПИТАЊА				ЗАДАЦИ		
1	2	3	4	1	2	

ПИТАЊА

1. Наелектрисање Q равномерно је расподељено у вакууму дуж линије дужине a , као на слици. Одредити потенцијал у тачки M у односу на референтну тачку у бесконачности.

2. Полазећи од уопштеног Гаусовог закона, **извести** одговарајући гранични услов за развојну површ два диелектрика ако на тој површи нема слободних наелектрисања.

3. Између електрода сферног кондензатора, полупречника спољашње електроде $b = 100 \text{ mm}$, налази се линеаран хомоген диелектрик електричне чврстоће $E_{kr} = 20 \text{ MV/m}$ и релативне пермитивности $\epsilon_r = 3$. Израчунати (а) полупречник унутрашње електроде кондензатора тако да напон између електрода при коме долази до пробоја диелектрика буде највећи, и (б) тај највећи напон.

(а)

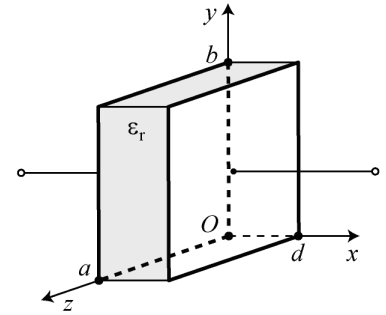
(б)

4. Полупречници електрода коаксијалног кондензатора су a и b ($b > a$). Диелектрик кондензатора је линеаран и нехомоген, а релативна пермитивност зависи само од одстојања r од осе кондензатора. Релативна пермитивност уз површ унутрашњег проводника је $\epsilon_r(a) = 5$. Одредити зависност релативне пермитивности од одстојања, $\epsilon_r(r)$, тако да запреминска густина енергије оптерећеног кондензатора не зависи од r .

ЗАДАЦИ

1. У лопти полупречника a , у вакууму, расподељено је запреминско наелектрисање чија је густина $\rho(r) = \rho_0 \left(\frac{r}{a}\right)^2$, $0 \leq r \leq a$, где је ρ_0 константна величина, а r одстојање од центра лопте. Одредити потенцијал центра лопте у односу на референтну тачку у бесконачности.

2. На слици је приказан плочасти кондензатор са линеарним нехомогеним диелектриком чија се релативна пермитивност ϵ_r мења у зависности само од y -координате као $\epsilon_r(y) = 2 + \frac{y}{b}$. Одредити израз за капацитивност овог кондензатора. Димензије a , b и d сматрати познатим. Ивичне ефекте занемарити.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА КОЛОКВИЈУМА ИЗ ОСНОВА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ 1, ОДРЖАНОГ 12. НОВЕМБРА 2011. ГОДИНЕ

ПИТАЊА

1. $V = \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 a} \ln 2$. Видети и задатак 51 из Збирке задатака из Основа електротехнике, 1. део.
2. $D_{n1} = D_{n2}$. Видети уџбеник Основи електротехнике, 1. део, стране 136-137.
3. (а) $a = 50 \text{ mm}$, (б) $U_{\text{max}} = 500 \text{ kV}$. Видети и задатак 174 из Збирке задатака из Основа електротехнике, 1. део.
4. $\epsilon_r(r) = \epsilon_r(a) \frac{a^2}{r^2} = \frac{5a^2}{r^2}$.

ЗАДАЦИ

1. $V = \frac{\rho_0 a^2}{4\epsilon_0}$. Видети и уџбеник Основи електротехнике, 1. део, примере са слика 1.55 и 1.56, као и задатке 65 и 89 из збирке.
2. $C = 2,5 \epsilon_0 \frac{ab}{d}$. Видети и задатак 183 из Збирке задатака из Основа електротехнике, 1. део.

- РЕЗУЛТАТИ КОЛОКВИЈУМА ЋЕ БИТИ ОБЈАВЉЕНИ ДО 17. НОВЕМБРА У 21 ЧАС.
- УВИД У ЗАДАТКЕ ЈЕ 18. НОВЕМБРА ОД 16:00 ДО 17:00 ЧАСОВА, У СОБИ 95а.

Са предмета Основи електротехнике

KOLOKVIJUM IZ OSNOVA ELEKTROTEHNIKE 1

12. novembar 2011.

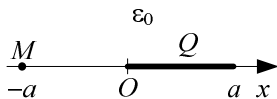
Napomene. Kolokvijum traje 150 minuta. Nije dozvoljeno napuštanje sale 90 minuta od početka kolokvijuma. Pisati isključivo hemijskom olovkom. Dozvoljena je upotreba samo ovoga papira i vežbanke, koji se moraju zajedno predati. **Upotreba kalkulatora nije dozvoljena.** Pitanja raditi isključivo na ovome papiru, a zadatke isključivo u vežbanci. Konačne odgovore na pitanja i tražena izvođenja upisati u odgovarajuće kućice, ucrtati u dijagrame ili zaokružiti ponuđene odgovore. Odgovori bez izvođenja se neće priznati. Svako pitanje nosi po 5 poena, a zadatak po 20 poena.

Popuniti podatke o kandidatu u sledećoj tablici. Iste podatke napisati i na omotu vežbanke.

PODACI O KANDIDATU						Ukupno poena
Grupa sa predavanja	Indeks godina/broj	Prezime i ime				
P1 P2 P3	/					
PITANJA				ZADACI		
1	2	3	4	1	2	

PITANJA

1. Naelektrisanje Q ravnomerno je raspodeljeno u vakuumu duž linije dužine a , kao na slici. Odrediti potencijal u tački M u odnosu na referentnu tačku u beskonačnosti.

2. Polazeći od uopštenog Gausovog zakona, **izvesti** odgovarajući granični uslov za razdvojnu površ dva dielektrika ako na toj površi nema slobodnih naelektrisanja.

3. Između elektroda sfernog kondenzatora, poluprečnika spoljašnje elektrode $b = 100$ mm, nalazi se linearan homogen dielektrik električne čvrstoće $E_{kr} = 20$ MV/m i relativne permitivnosti $\epsilon_r = 3$. Izračunati (a) poluprečnik unutrašnje elektrode kondenzatora tako da napon između elektroda pri kome dolazi do proboja dielektrika bude najveći, i (b) taj najveći napon.

(a)

(b)

4. Poluprečnici elektroda koaksijalnog kondenzatora su a i b ($b > a$). Dielektrik kondenzatora je linearan i nehomogen, a relativna permitivnost zavisi samo od odstojanja r od ose kondenzatora. Relativna permitivnost uz površ unutrašnjeg provodnika je $\epsilon_r(a) = 5$. Odrediti zavisnost relativne permitivnosti od odstojanja, $\epsilon_r(r)$, tako da zapreminska gustina energije opterećenog kondenzatora ne zavisi od r .

ZADACI

1. U lopti poluprečnika a , u vakuumu, raspodeljeno je zapreminsko naelektrisanje čija je gustina $\rho(r) = \rho_0 \left(\frac{r}{a}\right)^2$, $0 \leq r \leq a$, gde je ρ_0 konstantna veličina, a r odstojanje od centra lopte. Odrediti potencijal centra lopte u odnosu na referentnu tačku u beskonačnosti.

2. Na slici je prikazan pločasti kondenzator sa linearnim nehomogenim dielektrikom čija se relativna permitivnost ϵ_r menja u zavisnosti samo od y -koordinate kao $\epsilon_r(y) = 2 + \frac{y}{b}$. Odrediti izraz za kapacitivnost ovog kondenzatora. Dimenzije a , b i d smatrati poznatim. Ivične efekte zanemariti.

